

Informacja o funkcjonowaniu immunitetu o nienaruszalności i gwarancji rządowych (opinia o zakresie bezpieczeństwa)

Olgierd Jakubowski

Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów

(Prezentacja wygłoszona na konferencji w ramach zajadu
Polskiego Stowarzyszenia Inwentaryzatorów Muzealnych – 15
min.)

Instytucje prawne mające wspierać organizacje wystaw czasowych na terytorium RP

Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne –

Poręczenia wypłaty odszkodowania za zniszczone, uszkodzone lub skradzione eksponaty.

Rozdział 4a ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. –

Ochrona prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej artystycznej lub naukowej wypożyczonych z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

**Poręczenia wypłaty odszkodowania
za zniszczone, uszkodzone lub
skradzione eksponaty.**

Podstawy Prawne

Z ustawy o poręczeniach z dnia 8 maja 1997 r.

Art. 23.1

Rada Ministrów może udzielać, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu Skarbu Państwa, nierezydentom poręczeń wypłaty odszkodowania z tytułu zniszczenia, uszkodzenia lub kradzieży nieubezpieczonych eksponatów, których właścicielami lub uprawnionymi posiadaczami są te osoby, jeżeli eksponaty te składają się na wystawę artystyczną, organizowaną w Rzeczypospolitej Polskiej, a ich **łącna wartość przekracza równowartość 500 000 euro.**

Podstawy Prawne

§ 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie wniosku...

§ 6. 1. Wniosek o udzielenie poręczenia wypłaty odszkodowania za zniszczone, uszkodzone lub skradzione eksponaty wystawowe zawiera:

- 1)** ogólne informacje o organizatorze wystawy;
- 2)** określenie miejsca i terminu organizowanej wystawy;
- 3)** uzasadnienie celowości zorganizowania wystawy;
- 4)** informację o przyczynach nieubezpieczenia eksponatów.

Podstawy Prawne

§ 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie wniosku...

§ 6. 2. Do wniosku o udzielenie poręczenia wypłaty odszkodowania za zniszczone, uszkodzone lub skradzione eksponaty wystawowe dołącza się kopie:

- 1)** szczegółowego spisu eksponatów wraz z określeniem ich wartości;
- 2)** szczegółowego opisu środków i warunków ochrony eksponatów podczas transportu oraz w miejscu wystawienia;
- 3)** opinii Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów dotyczącej środków i warunków, o których mowa w pkt 2;
- 4)** projektu umowy wypożyczenia eksponatów.

Opracowanie dokumentów

§ 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie wniosku o udzielenie poręczenia lub gwarancji oraz trybu udzielania przez Skarb Państwa poręczenia i gwarancji określa, co powinien zawierać wniosek o udzielenie poręczenia za zniszczone, uszkodzone lub skradzione eksponaty wystawowe. Niezbędne dane składają się z informacji organizacyjnych i merytorycznych. Jako załączniki, do wniosku dołącza się cztery dokumenty. Jednym z nich jest szczegółowy spis eksponatów wraz z określeniem ich wartości.

Opracowanie dokumentów

Kolejny załącznik to szczegółowy opis środków i warunków ochrony eksponatów podczas transportu oraz w miejscu wystawienia. Ten dokument podobnie jak poprzedni sporządza organizator wystawy. Jest to przedstawienie warunków ochrony i zabezpieczenia wystawy, przewidywanych przez organizatora podczas transportu i w miejscu wystawy. Opis powinien zawierać informacje o zasadach ochrony fizycznej i zabezpieczeniach technicznych (ochrona przed przestępczością i pożarem). Z opisu powinno wynikać jak wystawa będzie chroniona od momentu przekroczenia granicy do miejsca wystawienia, w czasie trwania wystawy oraz do czasu ponownego przekroczenia granicy. Ściśle powiązany z opisem warunków zabezpieczenia w czasie transportu i miejscu wystawienia jest opinia Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.

Opracowanie dokumentów

- Dobrze opracowany opis warunków ochrony i zabezpieczenia w połączeniu z precyzyjną opinią Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów powoduje, że wykonanie analizy ryzyka jest stosunkowo proste. Opinia Instytutu jest zazwyczaj tak skonstruowana, że analiza ryzyka stanowi jeden ze stałych elementów opracowania. Instytutu przywiązuje bardzo dużą uwagę do pełnej oceny wszystkich elementów związanych z zapewnieniem szeroko pojętego bezpieczeństwa eksponatów składających się na wystawę. Brane jest pod uwagę nie tylko zagrożenie przestępczością, ale również inne zagrożenia, które mogą skutkować zniszczeniem lub uszkodzeniem eksponatów.

Ocena wniosku

- Organ rozpatrujący wniosek przystępuje do prac nad wnioskiem niezwłocznie po jego złożeniu. Do niego należy ocena formalna i merytoryczna złożonego wniosku. W pierwszej kolejności sprawdza się czy wniosek spełnia wszystkie wymagania formalne. W jego skład powinien wchodzić: szczegółowy spis eksponatów wraz z określeniem ich wartości; szczegółowy opis środków i warunków ochrony eksponatów podczas transportu oraz w miejscu wystawienia; opinia Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów dotycząca ochrony eksponatów w czasie transportu i miejscu wystawienia oraz projekt umowy wypożyczenia eksponatów. Jeśli wniosek nie zawiera, któregoś z wymienionych dokumentów zostaje on odesłany do nadawcy do uzupełnienia. Termin uzupełnienia nie może być krótszy niż 30 dni.

Ocena wniosku

- Jeśli pod względem formalnym wniosek spełnia wszystkie wymagania dokonuje się analizy merytorycznej, która ma określić ewentualne ryzyko, a co się z tym bezpośrednio wiąże, ocenić zagrożenie koniecznością wypłaty odszkodowania za zniszczone, uszkodzone czy skradzione eksponaty wystawowe. Oceniając ryzyko, organ rozpatrujący może brać pod uwagę wszystkie informacje bezpośrednio związane ze sprawami bezpieczeństwa, które mają wpływ na zagrożenie np. dotychczasowe przypadki zniszczeń czy kradzieży eksponatów, czy były wcześniej udzielane poręczenia i czy wnioskodawca wywiązywał się z przyjętych na siebie zobowiązań.

Ocena wniosku

- Jeśli analiza wniosku wypadnie pozytywnie minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego występuje do Rady Ministrów o udzielenie poręczenia. Wnioskodawca powinien pamiętać o przyjętych na siebie obowiązkach dotyczących terminu wystawy, liczby i rodzaju sprowadzanych eksponatów oraz warunków ochrony w transporcie i miejscu wystawienia. Uchybienia w tym zakresie, w przypadku konieczności wypłaty odszkodowania mogą go bezpośrednio obciążyć bądź w przyszłości skutkować odmową udzielenia poręczenia na inne wystawy.

Ocena wniosku

Szczególne warunki bezpieczeństwa i ochrony organizator wystawy powinien dokładnie zaplanować, a następnie skorygować o wnioski określone w opinii Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. Ustalenia wykonawcze dotyczące bezpieczeństwa powinny znaleźć odzwierciedlenie w dokumentacji organizacyjno-ochronnej, prowadzonej w muzeum. Następnie tak przygotowana (uzupełniona) dokumentacja stanowi podstawę do wykonania zabezpieczenia i ochrony oraz umożliwia sprawowanie funkcji kontrolnych

Ochrona prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej artystycznej lub naukowej wypożyczonych z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Przesłanki objęcia ochroną

Rzecz ruchoma może zostać objęta ochroną prawną, którą wskazuje ustawa, jeżeli:

- jej przywóz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej leży w interesie publicznym;
- nie znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- jej przywóz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zgodny z prawem;
- nie została wywieziona z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej niezgodnie z prawem;
- zorganizowanie wystawy czasowej bez objęcia tej rzeczy ochroną prawną nie byłoby możliwe lub skutkowałoby nieproporcjonalnie wysokimi kosztami jej wystawienia w stosunku do kosztów zorganizowania wystawy.

Przy braku spełnienia którejkolwiek ze wskazanych przesłanek rzecz ruchoma nie zostanie objęta ochroną prawną !!!!

Zakres ochrony prawnej

Ochrona prawna rzeczy ruchomej obejmuje okres nie dłuższy niż 12 miesięcy od dnia jej wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ustaje w przypadkach:

- gdy upłynął okres, w jakim rzecz ruchoma była objęta ochroną prawną, określony w ewidencji;
- z dniem wywiezienia rzeczy ruchomej z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

Ochrona prawna rzeczy ruchomej ustaje z mocą od dnia jej wwiezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, gdy rzecz ruchoma objęta ochroną prawną nie spełnia niektórych warunków, o których mowa w ustawie czyli

- jej przywóz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie jest zgodny z prawem;
- została wywieziona z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej niezgodnie z prawem;

Zakres ochrony prawnej

Rzecz ruchoma objęta ochroną prawną nie podlega:

- zajęciu w celu zabezpieczenia w postępowaniu cywilnym i administracyjnym;
- egzekucji w sądowym i administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym;
- zajęciu w celu zabezpieczenia kar majątkowych, środków karnych o charakterze majątkowym oraz roszczeń o naprawienie szkody w postępowaniu karnym.

Procedura objęcia ochroną

Istotną kwestią dla uzyskania ochrony prawnej jest ściśle wypełnienie procedury wskazanej w ustawie o muzeach. Zgodnie z art. 31b ust 1 ww. aktu organizator wystawy składa ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wniosek o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej, zwany dalej "wnioskiem", **co najmniej na 6 miesięcy przed planowanym wwiezieniem tej rzeczy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.** Dotrzymanie terminu do złożenia wniosku przez muzeum jest kluczowe dla całej procedury, ponieważ **wnioski złożone po tym terminie nie są rozpatrywane.**

Procedura objęcia ochroną

Wniosek o objęcie ochroną prawną musi być zgodny z wymogami rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. w sprawie wniosku o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W przypadku stwierdzenia uchybień formalnych wniosku minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wzywa organizatora wystawy do uzupełnienia wniosku w wyznaczonym terminie, **nie krótszym niż 7 dni i nie dłuższym niż 30 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.**

Procedura objęcia ochroną

Do wniosku muszą być dołączone :

- oświadczenie wnioskodawcy, że będąca przedmiotem wniosku rzecz ruchoma:
 - a) nie figuruje jako poszukiwana w krajowym wykazie zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem,
 - b) nie figuruje jako poszukiwana w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury,
 - c) nie jest poszukiwana jako polska strata wojenna,
 - d) **nie figuruje jako poszukiwana w bazie Interpolu „Stolen Works of Art”.**
- potwierdzoną za zgodność z oryginałem kopia umowy warunkowej wypożyczenia albo umowy przedwstępnej wypożyczenia rzeczy ruchomej;

Procedura objęcia ochroną

Do wniosku muszą być dołączone :

- potwierdzona za zgodność z oryginałem kopia pozwolenia na wywóz rzeczy ruchomej z kraju będącego miejscem jej stałego przechowywania albo oświadczenie właściciela lub posiadacza tej rzeczy, że jej wywóz nie wymaga takiego pozwolenia;
- kopia aktu o utworzeniu jednostki organizacyjnej będącej wnioskodawcą (istnieje jedynie dokument nie przyporządkowany do konkretnego wniosku);
- oświadczenia właściciela rzeczy ruchomej, że rzecz ruchoma:
 - a) jest jego własnością,
 - b) jest wolna od obciążeń prawa i nie podlega zajęciu w trybie przepisów o egzekucji sądowej lub o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
 - c) pochodzi z legalnych wykopalisk lub została pozyskana w inny legalny sposób - w przypadku rzeczy ruchomej będącej zabytkiem archeologicznym, w rozumieniu art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Procedura objęcia ochroną

Do wniosku muszą być dołączone :

- zgoda właściciela rzeczy ruchomej na jej wypożyczenie (w przypadku gdy wnioskodawca wypożycza rzecz ruchomą od podmiotu, który nie jest jej właścicielem);
- fotografie rzeczy ruchomej przedstawiające rzecz ruchomą z przodu, z tyłu i z boku, wykonane na jednolitym tle, w dobrej ostrości, w rozdzielczości co najmniej 5 Mpx i w formacie co najmniej 9 × 13 cm albo wydrukowane w rozdzielczości co najmniej 300 dpi.

(wniosek składa się na specjalnym formularzu stanowiącym załącznik do rozporządzenia)

Główne błędy popełniane przy składaniu wniosków

- Składanie przez muzeum pojedynczego wniosku na wiele rzeczy;
- Składanie wniosku po ustawowym terminie;
- Składanie wniosku bez odpowiednich załączników.

Statystyka dotycząca składanych wniosków

W 2016 r. złożono 148 wniosków o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej artystycznej lub naukowej wypożyczonych z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (3 Instytucje).

- 44 wnioski zostało pozostawione bez rozpatrzenia ze względu na złożenie wniosku po terminie ustawowym;
- 104 wnioski zostało pozostawione bez rozpatrzenia ze względu na nieuzupełnienie braków formalnych wniosku.

**Dziękuję
za uwagę**

Olgiard Jakubowski